

تأثیر سبک‌های تفکر بر عملکرد سازمانی کارکنان آموزش و پرورش

هاجر سالاری*

زهرا ریحاکنژاد**

چکیده

هر سبک می‌تواند در روش یاد گرفتن، آموزش دادن و علاقه‌مندی انسان‌ها به مسائل گوناگون تأثیر گذارد و سهم مهمی را در تعیین رفتار انسان‌ها به خود اختصاص دهد. افراد با توجه به اینکه محیط تحصیلی و شغلی آنها تا چه اندازه با سبک‌های تفکرشان همسو یا مغایر باشد میتوانند در مراحل تحصیلی و شغلی خود حضور قوی‌تر یا ضعیف‌تری داشته باشند. از این رو در پژوهش حاضر به بررسی تأثیر سبک‌های تفکر بر عملکرد سازمانی کارکنان آموزش و پرورش خواهیم پرداخت. روش تحقیق در پژوهش حاضر به شیوه توصیفی-تحلیلی برگرفته از منابع و اسناد کتابخانه‌ای معتبر می‌باشد که در نهایت مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج نشان داد با توجه به نقش مهمی که سبک‌های تفکر در تعهد سازمانی کارکنان دارد، مدیران از طریق آموزش نسبت به سبک‌های تفکر خرد و کارکنان شناخت دقیق پیدا کنند، تا با انطباق هر چه بیشتر و بهتر بتوانند کلیه انرژی خود و کارکنان را در جهت بهبود عملکرد سازمانی سوق دهند.

واژگان کلیدی: سبک‌های تفکر، عملکرد سازمانی، آموزش و پرورش

salaari.hajar@yahoo.com

*لیسانس آموزش ابتدایی

reyhaknejad.zahra@gmail.com

**لیسانس ادبیات فارسی و فرهنگی آموزش و پرورش میناب

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۰۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۱۵

بیان مسئله

سبک به معنای روش، شیوه، سیاق و اسلوب است. همچنین به عنوان رفتاری شاخص و متمایز و یا شیوه عمل و اجرا است. از نظر استرنبرگ، سبک عبارت است از شیوه ترجیحی تفکر. سبک بر چگونگی ارتباط برقرار نمودن افراد، مشکل‌گشایی‌ها و ربط یافتن آنها با یکدیگر تأثیر بسزایی دارد. برای تشخیص سبک تفکر دیگران سه راه مشخص وجود دارد: مشاهده رفتار در هنگام پرداختن به امور، پرسش از دیگران درباره چگونگی ادراک آنها از سبک اشخاص و تکمیل نمودن یک یا چند پرسشنامه روانشناسی، واژه سبک به معنای رفتار شاخص و متمایز و شیوه عمل و اجرا آمده است. در اصطلاح تخصصی، سبک‌شناسی شیوه‌ای است که فرد اطلاعات را پردازش میکند و گویا نخستین بار این اصطلاح را روان‌شناسانی که در زمینه توانایی‌های حسی-حرکتی پژوهش می‌کرده‌اند، توسعه داده‌اند. واژه تفکر را می‌توان اندیشیدن، فکر کردن، تخیل، گمان کردن و مورد تأمل قرار دادن معنا کرد. بدین تربیت معنای لغوی اصطلاح سبک تفکر، شیوه اندیشیدن، مدل فکر کردن و مانند اینها است. گرچه از نظر اصطلاح‌شناسی، میان نظریه پردازان در زمینه سبک تفکر اختلاف نظر وجود دارد، اما همگی در این مورد اتفاق نظر دارند که افراد برای رمزگردانی، ذخیره و پردازش اطلاعات در ذهن، شیوه ثابت و متمایزی دارند که این شیوه مستقل از هوش است. (معمدی و امیرپور، ۱۳۹۰: ۱۹).

در عصر حاضر سازمان‌ها به صورت فزاینده‌ای با محیط‌های پویا و در حال تغییر مواجه‌اند. بنابراین به منظور بقا و پویایی خود مجبورند که خود را با تغییرات محیطی سازگار سازند. به بیان دیگر با توجه به سرعت شتابنده تغییرات و تحولات علمی، تکنولوژیک، اجتماعی، فرهنگی و... در عصر حاضر، سازمان‌هایی موفق و کارآمد محسوب می‌شوند که علاوه بر هماهنگی با تحولات جامعه امروزی، بتوانند مسیر تغییرات و دگرگونی‌ها را نیز در آینده پیش‌بینی کرده و قادر باشند که این تغییرات را در جهت ایجاد تحولات مطلوب برای ساختن آینده‌ای بهتر هدایت کنند (جهان‌شاهی، ۱۳۸۵: ۳۹).

روزمرگی چیزی نیست جر تکرار روزها بدون هیچ امید و اشتیاقی که باعث می‌شود انرژی و شادمانی خود را در دراز مدت از دست بدهیم و دیگر میلی به زندگی کردن نداشته باشیم. از این

رو روزمرگی نوعی بیماری شناخته می‌شود که به مرگ احساسات معروف است. متأسفانه در محیط‌های آموزشی، اغلب تفکر قانونگذار مورد بی توجهی قرار می‌گیرد و از سبک تفکر اجرایی که مستلزم اطاعت افراد از دستورات است، استقبال می‌شود. در کلاس درس، یادگیرنده‌های با هوش با سبک تفکر قانونگذار و نواندیش، فردی متمدن و سرکش بشمار می‌آید. در محیط‌های آموزشی و همچنین حوزه‌های مدیریتی سازمان‌ها، برای تفکر تحلیل‌گر و قضاوت‌گر که با ارزیابی، نقادی و تحلیل برنامه‌ها و طرح‌ها همراه است، همانند تفکر قانونگذار، ارزش اندکی قائلند و به افراد مجری بیشتر ارجح می‌نهند و ارتقا می‌بخشند، اما افراد دارای تفکر تحلیل‌گر مورد بی مهری، اخراج، انفصال خدمت و... قرار می‌گیرند. افراد آناشسی در تطبیق دادن خود با محیط کلاس و کار، با مشکل مواجه می‌شوند (معمدی و امیرپور، ۱۳۹۰: ۱۹). از این رو در پژوهش حاضر به بررسی تأثیر سبک‌های تفکر بر روزمرگی و عملکرد سازمانی کارکنان آموزش و پرورش خواهیم پرداخت.

ضرورت و اهمیت انجام پژوهش

همخوانی بین سبک‌های تفکر و تواناییها یک نیروی افزایشی ایجاد میکند که بسیار افزونتر از مجموع اجزای آن است پس افرادی که تصور می‌شود از انجام کاری ناتوانند ممکن است به خاطر فقدان توانایی نباشد بلکه سبک‌های تفکر آنان با کسانی که آن را ارزیابی می‌کنند همخوانی ندارد. خوبی و بدی سبک‌های تفکر نسبی است و در طول زمان، مکان و موقعیت‌ها متفاوت است. افراد در ارائه سبک‌های تفکر انعطاف‌پذیری دارند و متغیرهایی مثل فرهنگ، جنسیت، سن، سبک تفکر والدین و معلمان نیز در تغییر و تحول سبک‌های تفکر مؤثر است. افرادی که بین سبک‌ها و توانایی‌های آنها هماهنگی وجود ندارد، بخاطر تفاوت بین آنچه مایل به انجام آن هستند و آنچه که انجام می‌دهند احساس ناکامی می‌کنند. افرادی که خلاقیت بسیار بالایی دارند اما توانایی‌های تحلیلی ندارند و دوست دارند خلاق باشند یا افرادی که از نظر تحلیلی بالا هستند اما توانایی خلاق ندارند و دوست دارند تحلیل کنند. (بخشایش، ۱۳۹۱: ۹۴).

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

پژوهشی توسط پوراحمد و اخوندی (۱۳۹۰)، تحت عنوان ارتباط دست برتری با سبک‌های تفکر در دانشجویان دانشگاه پیام نور مرکز شهر ری با هدف بررسی ارتباط بین دست برتری و سبک‌های تفکر دانشجویان انجام شد. نتایج نشان داد در سبک تفکر اجرایی و سبک تفکر جزئی حالت عکس بود یعنی گروه راست دست، نمره بالاتری داشتند. هم چنین مردان چپ دست برتر در سبک تفکر قانونی، سلسله مراتبی و آزادمنش نسبت به مردان راست دست برتر نمره بالاتری به دست آوردند. زنان چپ دست برتر در سبک تفکر تک سالاری و محافظه کاری از زنان راست دست برتر و زنان راست دست برتر در سبک تفکر بیرونی از زنان چپ دست برتر نمره بیشتری به دست آوردند. به علاوه نتایج نشان می‌دهد مردان راست دست برتر، در سبک تفکر تک سالاری و محافظه کاری نسبت به مردان چپ دست برتر نمره بیشتری دارند. مرور اجمالی تفاوت‌های مشاهده شده این فرض را مطرح می‌کند که دست برتری و جنس با سبک‌های تفکر رابطه دارند.

پژوهشی توسط معتمدی و امیرپوری (۱۳۹۰)، تحت عنوان تأثیر سبک‌های تفکر بر الگوهای ابراز و مهار خشم در دانشجویان دانشگاه پیام نور کنگاور با هدف تعیین تأثیر سبک‌های تفکر بر شیوه‌های ابراز و مهار خشم در دانشجویان انجام شد. نتایج نشان داد داده‌های به دست آمده از پژوهش تفاوت معناداری از نظر آماری بین سبک تفکر آزاداندیش و سبک تفکر بیرونی در دختران و پسران نشان داد اما تفاوت معناداری از نظر آماری بین جنس و نحوه ابراز و مهار خشم مشاهده نگردید. علاوه بر این، تحلیل داده‌ها با استفاده از تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که سبک‌های تفکر تک قطبی، سلسله مراتبی و قضایی مهار بیرونی خشم را پیش‌بینی می‌کنند، سبک‌های تفکر هرج و مرج طلب و سلسله مراتبی ابراز بیرونی خشم و سبک‌های تفکر سلسله مراتبی و کلی مهار درونی خشم را پیش‌بینی می‌کنند. نتیجه‌گیری: پژوهش حاضر نقش سبک‌های تفکر را بر الگوهای ابراز و مهار خشم مشخص نمود. لذا کاربردهای تلویحی این نتیجه برای مشاوران دانشگاه که می‌بایست نسبت به سبک‌های تفکر جهت مداخله رفتاری کارآمدتر شناخت داشته باشند، مورد استفاده خواهد بود.

پژوهشی توسط سروقد و همکاران (۱۳۸۹)، تحت عنوان رابطه‌ی بین سبک‌های تفکر با خودکارآمدی جوانان دختر و پسر پیش‌دانشگاهی شیراز با هدف بررسی رابطه‌ی بین سبک‌های تفکر و خودکارآمدی جوانان دختر و پسر (دانش‌آموزان پیش‌دانشگاهی) شیراز انجام شد. نتایج نشان داد که بین متغیر خودکارآمدی با همه‌ی سبک‌های تفکر به جز تفکر درون‌گرا و کل‌نگر در سطح یک صدم در کل دانش‌آموزان رابطه‌ی مثبت معنی‌دار وجود دارد. هم‌چنین، بین سبک‌های تفکر و خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر نیز رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد، ولی بین هیچ‌کدام از سبک‌های تفکر با خودکارآمدی دانش‌آموزان پسر رابطه‌ای معنی‌دار مشاهده نشده است. نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون حاکی از آن است که سبک تفکر آزاداندیش پیش‌بینی‌کننده‌ی قوی‌تری برای خودکارآمدی کل دانش‌آموزان است. هم‌چنین، نتایج گویای این مطلب است که از بین سبک‌های تفکر قضاوت‌گر و آزاداندیش، سبک تفکر آزاداندیش پیش‌بینی‌کننده‌ی قوی‌تری برای خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر است.

پژوهشی توسط زارع و آخوندی (۱۳۹۱)، تحت عنوان رابطه سبک‌های تفکر با خلاقیت دانشجویان دانشجویان دختر و پسر دانشگاه پیام‌نور مرکز تهران در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰ با هدف بررسی ارتباط بین سبک‌های تفکر با خلاقیت در دانشجویان انجام شد. نتایج نشان داد تحلیل داده‌ها رابطه مثبت بین سبک‌های تفکر قانونی، قضایی، درونی و آزادمنشی با خلاقیت و رابطه منفی بین سبک‌های تفکر تک‌سالاری، سلسله‌مراتبی و کلی با خلاقیت را نشان داد. از بین متغیر سبک‌های تفکر این ۷ سبک در پیش‌بینی خلاقیت دانشجویان سهم بودند. در نتیجه می‌توان گفت سبک‌های تفکر با خلاقیت همبستگی دارد و باید در مطالعات علمی و تدابیر آموزشی به آن توجه شود.

پژوهشی توسط حجازی و همکاران (۱۳۹۱)، تحت عنوان رابطه ادراک از ساختار هدفی کلاس، سبک‌های تفکر، رویکردهای یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه آزاد ابهر با هدف تعیین رابطه ادراک از ساختار هدفی کلاس، سبک‌های تفکر، رویکردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان انجام شد. یافته‌ها نشان داد که بین متغیرهای

ساختار هدفی تبحری، سبک تفکر نوع ۱ و رویکردهای یادگیری عمیق با پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار و بین سبک تفکر نوع ۲ و پیشرفت تحصیلی رابطه منفی و معنادار وجود دارد. پژوهشی توسط نریمانی و همکاران (۱۳۹۱)، تحت عنوان مقایسه ابعاد درونی و بیرونی سبک‌های تفکر دانش آموزان نابینا و بینا مشغول به تحصیل در مدارس راهنمایی و دبیرستان شهر اردبیل با هدف مقایسه سبک‌های تفکر در دانش آموزان نابینا و بینا انجام شد. نتایج مطالعه نشان داد که بین سبک تفکر دانش آموزان نابینا و بینا تفاوت آماری معناداری وجود دارد. بطوریکه میانگین دانش آموزان نابینا در سبک تفکر درونی بیشتر از دانش آموزان بینا می‌باشد ولی در سبک تفکر بیرونی میانگین دانش آموزان بینا بیشتر است. همچنین تفاوت آماری معناداری بین سبک تفکر (درونی - بیرونی) دانش آموزان دختر و پسر مشاهده نشد. بر مبنای نتایج این پژوهش می‌توان به متخصصان تعلیم و تربیت پیشنهاد کرد که اقدام به تدوین و اجرای برنامه‌های درمانی ترکیبی برای دانش آموزان نابینا همراه با اختلال‌های هیجانی کنند.

پژوهشی توسط شکری و همکاران (۱۳۸۶)، تحت عنوان نقش عوامل شخصیت، رویکردهای یادگیری و سبک‌های تفکر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان انجام شد. نتایج نشان داد که «پذیرش» و «وظیفه شناسی» بر رویکرد یادگیری عمیق اثر مثبت و معنادار و بر رویکرد یادگیری سطحی اثر منفی و معنادار و روان رنجورخوئی نیز بر رویکرد یادگیری سطحی اثر مثبت و معنادار نشان دادند. در مجموع نتایج پژوهش حاضر موید آن است که توجه به نقش عوامل درون فردی عوامل شخصیت، رویکردهای یادگیری و سبک‌های تفکر در مطالعه پیشرفت تحصیلی قابل تعمق است. پژوهشی توسط جهان‌شاهی و همکاران (۱۳۸۵)، بررسی تطبیقی رابطه بین سبک تفکر با سن، جنسیت، رشته تحصیلی و میزان تحصیلات در معلمان مقاطع سه گانه ابتدائی، راهنمایی و متوسطه انجام شد. یافته‌های بدست آمده نشان داد که بین سن و سبک‌های تفکر قانونگذار، اجرایی، کلی نگر، آزاداندیش و محافظه کارانه و همچنین بین جنسیت و سبک‌های تفکر اجرایی، قضایی، جزئی نگر، کلی نگر و محافظه کار رابطه‌ی معنی دار وجود دارد. بین رشته تحصیلی و سبک‌های تفکر قانونگذار، اجرایی، جزئی نگر و محافظه کار و همچنین بین سطح تحصیلات و سبک تفکر

قانونگذار رابطه‌ی معنی‌دار وجود دارد. بعلاوه بین سبک تفکر قانونگذار و مقطع تحصیلی نیز رابطه‌ی معنی‌دار وجود دارد.

پژوهشی توسط نظری^۱ و همکاران (۲۰۱۰)، تحت عنوان کارکرد سبک‌های تفکر و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان دانشکده‌های فنی و مهندسی و روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران انجام شد. نتایج پژوهش قابلیت پیش‌بینی کننده پیشرفت تحصیلی به وسیله سبک‌های تفکر را نشان دادند.

پژوهشی توسط نریمانی^۲ و همکاران (۲۰۰۷)، تحت عنوان مقایسه سرسختی روان‌شناختی، سبک‌های تفکر، مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار انجام شد. نتایج نشان داد سبک‌های تفکر قابلیت پیشرفت تحصیلی را دارند.

پژوهشی توسط شکری^۳ و همکاران (۲۰۰۶)، تحت عنوان رابطه سبک‌های تفکر و رویکردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان انجام شد. نتایج نشان داد سبک‌های تفکر و رویکردهای یادگیری قابلیت پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی را دارند.

سبک به معنای رفتار شاخص و متمایز و شیوه عمل و اجرا آمده است سبک عبارت است از شیوه ترجیحی تفکر. سبک بر چگونگی ارتباط برقرار نمودن افراد، مشکل‌گشایی‌ها و ربط یافتن آنها با یکدیگر تأثیر بسزایی دارد. (معتدی و امیرپور، ۱۳۹۰: ۱۹).

روزمرگی چیزی نیست جز تکرار روزها بدون هیچ امید و اشتیاقی که باعث می‌شود انرژی و شادمانی خود را در دراز مدت از دست بدهیم و دیگر میلی به زندگی کردن نداشته باشیم. از این رو روزمرگی نوعی بیماری شناخته می‌شود که به مرگ احساسات معروف است. (جهانشاهی، ۱۳۸۵: ۳۹).

^۱ Nazarifar and etal .

^۲ Narimani and etal .

^۳ Shokri and etal .

انواع سبک‌های تفکر

سبک‌های تفکر براساس کارکرد، به سبک‌های تفکر قانونی، اجرائی و قضائی تفکیک می‌شود. فرد دارای سبک قانونی از انجام کارهایی لذت میبرد که نیازمند خلاقیت است. درمقابل فرد دارای سبک تفکر اجرائی، بیشتر به انجام تکالیف علاقمند است که با آموزشهای صریح و روشن همراه باشد. فرد دارای سبک تفکر قضائی، بیشتر توجه خود را برای ارزیابی بازده فعالیت‌های دیگران متمرکز می‌کند. (ژانگ، ۲۰۰۱).

سبک‌های تفکر برحسب شکل، به سبک‌های: سلطنتی، سلسله مراتبی، الیگاریشی و آنارشیست تفکیک می‌شوند فرد دارای سبک تفکر سلطنتی؛ علا، به طور کامل متمرکز شود. درمقابل قمند به انجام تکالیفی است که برای انجام آنها، می‌تواند در یک زمان، فقط روی یک تکلیف خافرد دارای سبک تفکر سلسله مراتبی ترجیح میدهد بر حسب اولویت، توجه خود را بر روی تکالیف مختلف متمرکز کند. افراد دارای سبک تفکر الیگاریشی ترجیح می‌دهند که دریک بازه زمانی مشخص و بدون توجه به به هیچ الویتی توجه خود را بر روی تکالیف مختلف متمرکز کنند. در سبک تفکر آنارشیستی افراد بیشتر از انجام تکالیفی لذت می‌برند که در فرآیند انجام تکلیف، درباره موضوعاتی مانند «چه»، «کجا»، «کی» و «چگونه» از اختیار لازم برخوردار باشند.

سبک‌های تفکر برحسب سطح به سبک‌های: کلی و جزئی منفک می‌شود؛ افراد دارای سبک کل نگر، توجه خود را به تصویر کلی یک موضوع معطوف داشته و بر عقاید انتزاعی متمرکز می‌شوند. در مقابل افراد دارای سبک جزءنگر از انجام تکالیفی به لذت دست می‌یابند که به آنها اجازه لازم برای کار روی ابعاد ویژه و اصلی یک موضوع و جزئیات عینی آنها داده شود.

سبک‌های تفکر برحسب حوزه به دو حوزه درونی و بیرونی منقسم می‌شود؛ افراد دارای سبک درونی، علاقمند به انجام تکالیفی هستند که به طور مستقل آن را انجام دهند. در مقابل افراد دارای سبک بیرونی؛ علاقمند به انجام تکالیفی هستند که برای انجام آنها، فرصت لازم برای تعامل با دیگران، فراهم شود. (پیرمحمدی، ۱۳۸۹).

سبک‌های تفکر بر حسب گرایش به دوسبک آزاد اندیش و محافظه کار تفکیک می‌شوند؛ افراد دارای سبک تفکر آزاداندیش‌دوسرت دارند فراتر از قوانین و برنامه‌های موجود فکر کنند و به دنبال حداکثر تغییر هستند و موقعیت‌های پیچیده و مبهم را دنبال می‌کنند. در مقابل افرادی که سبک محافظه کار دوست دارند به قوانین و برنامه‌های موجود وفادار بمانند و به دنبال حداقل تغییر هستند و از موقعیت‌های پیچیده و مربهم اجتناب می‌کنند (سلک، ۱۳۸۴).

سلک، نرگس و تقی‌پور، آتش، (۱۳۸۴)، رابطه بین سبک رهبری (رابطه گرا-وظیفه گرا) و سبک‌های تفکر در مدیران، چهارمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت.

پیرمحمدی، غلامرضا. خدائی، علی. یوسفی، هادی. شریعتی، فرهاد. دستا، مهدی. (۱۳۸۹) «رابطه سبک‌های تفکر و رویکردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دختر و پسر»، مجله مطالعات آموزش و یادگیری شماره اول، دوره دوم، صص: ۱۳-۳۹

نتیجه‌گیری

بطور واضح مزیت‌هایی نسبت به افراد با توانایی‌های خلاق که ترجیح می‌دهند تحلیل کنند یا افراد با توانایی‌های تحلیلی که دوست دارند خلاق باشند شناخت و به کارگیری سبک‌های تفکر و عوامل مرتبط با آن در دنیای آموزشی و حرفه‌ای امری لازم و ضروری است. وجود تفاوت در سبک‌های تفکر افراد و بی‌توجهی به این تفاوت‌ها در موقعیت‌های مختلف به خصوص موقعیت‌های آموزشی منجر به این می‌شود که برخی از بهترین و باارزش‌ترین استعدادها و سرمایه‌های بالقوه حذف و یا نادیده گرفته شوند. از این رو؛ لازم است با توجه به نقش مهمی که سبک‌های تفکر در تعهد سازمانی کارکنان دارد، مدیران از طریق آموزش نسبت به سبک‌های تفکر خرد و کارکنان شناخت دقیق پیدا کنند، تا با انطباق هر چه بیشتر و بهتر بتوانند کلیه انرژی خود و کارکنان را در جهت بهبود عملکرد سازمانی سوق دهند. و با فراهم ساختن امکانات مناسب با سبک تفکر هر فرد، زمینه را برای پیشرفت و نیروآوری و همچنین تعهد سازمانی افراد فراهم آورند. همچنین در انتصابات مدیران آموزش و پرورش بایستی سعی شود از مدیرانی که دارای سبک تفکر (قضاوتگر، اجرایی و محافظه کار) هستند استفاده بیشتری شود.

فهرست منابع و مأخذ

- بخشایش، علیرضا؛ (۱۳۹۱)، بررسی مقایسه‌ای رابطه بین سبک‌های تفکر و راهبردهای یادگیری با عملکرد تحصیلی در میان دانشجویان دختر دانشگاه‌های دولتی و آزاد یزد، فصلنامه علمی پژوهشی زن و جامعه، سال سوم، شماره چهارم، ص ۹۱-۱۱۳.
- جهان شاهی، ناهید؛ ابراهیمی قوام، صغری؛ (۱۳۸۵)، بررسی تطبیقی رابطه بین سبک تفکر با سن، جنسیت، رشته تحصیلی و میزان تحصیلات در معلمان مقاطع سه گانه ابتدائی، راهنمایی و متوسطه، مجله: روانشناسی تربیتی، شماره ۵ (۳۷-۵۸).
- حجازی، الهه؛ لواسانی، مسعود؛ بابایی، ابوالفضل؛ (۱۳۹۰)، رابطه ادراک از ساختار هدفی کلاس، سبک‌های تفکر، رویکردهای یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانشجویان، مجله: پژوهش در برنامه ریزی درسی، شماره ۳۰ علمی-پژوهشی (۲۸-۳۸).
- زارع، حسین؛ آخوندی، نیلا؛ (۱۳۹۱)، رابطه سبک‌های تفکر با خلاقیت دانشجویان دانشگاه پیام نور، مجله: مطالعات روانشناختی، شماره ۳۰، (۱۴۱-۱۵۹).
- سروقد، سیروس؛ رضایی، آذرمیدخت؛ معصومی، فائزه؛ (۱۳۸۹)، رابطه‌ی بین سبک‌های تفکر با خودکارآمدی جوانان دختر و پسر پیش دانشگاهی شیراز، مجله: زن و جامعه، سال اول، شماره چهارم (۱۳۳-۱۵۴).
- شکری، امید؛ کدیور، پروین؛ فرزاد، ولی‌الله؛ سنگری، علی اکبر؛ زین آبادی، حسن رضا؛ غنایی، زیبا؛ نقش، زهرا؛ (۱۳۸۶)، نقش عوامل شخصیت، رویکردهای یادگیری و سبک‌های تفکر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان، مجله: روانشناسی، شماره ۴۴ [علمی-پژوهشی] (۴۴۷-۴۷۰).
- شکری، امید؛ کدیور، پروین؛ فرزاد، ولی‌الله؛ سنگری، علی اکبر؛ غنایی، زیبا؛ (۱۳۸۵)، نقش رگه‌های شخصیت و سبک‌های تفکر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان: ارائه مدل‌های علمی، مجله: روانشناسی تحولی، شماره ۷ (-۲۱۹-۲۳۵).
- عبدالله زاده، علی اکبر؛ (۱۳۸۵)، عنوان مقایسه رابطه بین انواع سبک‌های تفکر با میزان یادگیری مبانی فناوری اطلاعات و ارتباطات در میان دانش آموزان دختر و پسر مدارس فنی و

حرفه‌ای شهرستان تهران، مجله: اندیشه‌های نوین تربیتی، شماره ۲۰ [علمی-پژوهشی] (۱۲۵) - (۱۴۴).

- علی پور، احمد؛ آخوندی، نیلا؛ (۱۳۹۰)، ارتباط دست برتری با سبک‌های تفکر در دانشجویان، مجله: روانشناسی، شماره ۶۰ [علمی-پژوهشی] (۳۸۲ - ۳۹۶).
- معتمدی، عبدالله؛ امیرپور، برزو؛ (۱۳۹۰)، تأثیر سبک‌های تفکر بر الگوهای ابراز و مهار خشم در دانشجویان، مجله: علوم رفتاری، شماره ۱۹ [علمی-پژوهشی] (۱۷ - ۲۴).
- نریمانی، محمد؛ سلیمانی، اسماعیل؛ ابوالقاسمی، عباس؛ (۱۳۹۱)، مقایسه ابعاد درونی و بیرونی سبک‌های تفکر دانش آموزان نابینا و بینا، مجله: روان شناسی مدرسه، شماره ۱ علمی-پژوهشی (۱۰۸ - ۱۱۸).

- Narimani, M, Mohammad Amini, Z. , Berahmand, U, & Abolghasemi, A. ۲۰۰۷, A study od the Relationship Between psychological Hardiness, thinking styles, social and Acaedemic Achivement in school chldrin. Kournal of new Researches in psychology, ۹۳-۱۰۷ .
- Nazarifar, F. Abolghasemi najafabadi, M, Kamali, H. & Hosseini Hafshjani, t. ۲۰۱۰, on the Relationship Between. Thinking styles and the Educational Achievenent Among the students of Engineering, psychology, and education, ۱-۲۰ .
- Shokri, O, kadivar, p. farzad, v. sangari, A. & Ghenayi, Z. ۲۰۰۶, character strains and thinking styles roles role on university students educational progress: causal modles presentation. Journal of Iranian psychologist, ۴۴-۵۲ .